

Artikelen --> Het conflict van de “União estável” uit het Braziliaanse familierecht in het Nederlandse rechtsstelsel

1 Het aanschaffen van goederen in Brazilië tijdens een relatie met een Braziliaanse partner

In de laatste jaren zijn diverse problemen in het internationaal familierecht gerezen met betrekking tot het instituut van de “União estável”.

Niet-Brazilianen (zoals Nederlanders, Duitsers, Belgen) die een relatie zijn aangegaan met een Braziliaanse partner, en tijdens deze relatie roerende of onroerende goederen in Brazilië hebben aangeschaft, worden verrast met een mededeling door een Braziliaanse advocaat die vermeldt dat ondanks de relatie is beëindigd, toch volgens de “União estável” wet sprake is van een samenleving met rechtsgevolg. Volgens het Braziliaanse nieuwe Burgerlijk Wetboek wordt via de “união estável” wet het regime van “parcial de bens” toegepast, behoudens in geval van een schriftelijke overeenkomst tussen de partners.

2 Het regime van parcial de bens

Het regime van “União parcial de bens” betekent dat “schulden en vermogens opgebouwd gedurende de relatie worden verdeeld tussen de partners”. Deze relatie wordt bekrachtigd als zodanig door een Braziliaanse rechter indien er sprake is van een União estável.

3 Vermogens en schulden in de União estável

In het geval van een gerechtelijke erkenning van de União estável, zullen de bezittingen en schulden opgebouwd tijdens de relatie worden verdeeld onder de partners voor het deel dat tijdens die relatie is opgebouwd. Vermogens en schulden die er voor bestonden worden toegerekend aan de partner die ze heeft opgebouwd. Let op: dit vermogensregime geldt als u en uw partner zelf niets hebben geregeld middels een gelegaliseerde schriftelijke overeenkomst (via de notaris).

4 Het instituut van “união estável”

Tot de introductie van het Braziliaanse nieuwe Burgerlijk Wetboek, was de “União estável” vastgelegd in de wet 9.728/96, de zogenaamde wet van de partners. Deze wet is vanaf 2002 in het nieuwe Braziliaanse Burgerlijk Wetboek in verschillende artikelen vastgelegd, namelijk in titel III, vanaf artikel 1.723 tot en met 1725 CC van Brazilië.

Conform artikel 1725 CC, een familie in de zin van “União estável” wordt erkend wanneer man en vrouw, in een openbare co-existentie, voortdurend en duurzaam samenleven met het objectief een familie te stichten.

5 “Legal base” van “união estável”

Dit instituut (União estável) heeft als juridische grond (artikel 226 §3 van de Braziliaanse federale grondwet).

6 Doctrine

Een van de autoriteiten op het gebied van het Braziliaanse familierecht, Maria Helena Diniz bevestigt dat (vrij vertaald) “Het regime van “união parcial de bens” wordt toegepast in het instituut van “união estável” wanneer de partners hun vermogensregime niet in een schriftelijke overeenkomst hebben vastgelegd. Voor de bepaling van het percentage van ieders vermogen worden de volgende artikelen gehanteerd: Artikelen 1658 tot en met 1.666 CCBR”.

7 Andere bronnen betreffende de união estável

Verder bepaalt “Enunciado” (verklaring) nr. 115, goedgekeurd “na Jornada de direito civil” en geaccepteerd in september 2002 door het gerechtelijke centrum van de Federale gerechtelijke raad: “dat in geval van de ontbinding van de união estável door een gerechtelijke beschikking iedere partner recht heeft op het deel dat hij “onerosamente” heeft opgebouwd (RT, 777:338, 739:225).

De Braziliaanse rechter interpreteert “onerosamente” zodanig dat beide partners actief dienen bij te dragen aan de opbouw van het vermogen. In verschillende arresten van het hoogste hof van Brazilië (Supremo Tribunal Federal, hierna STF) zijn sommige regels hiervoor ontwikkeld. Bijvoorbeeld, het woord “onerosamente” wordt verbonden met de term “fruto comum” (gezamenlijke vruchtgebruik). Dit betekent dat beide partners samen zich hebben ingespannen voor het opbouwen van het vermogen tijdens de relatie.

8 Nederlands familierecht versus het Braziliaanse “união estável”

Verschuillende juridische conflicten kunnen rijzen in International Privaatrecht m.b.t. dit instituut “União estável, aangezien diverse landen in hun rechtstelsel deze wet niet erkennen, bijvoorbeeld het Nederlandse recht.

In het Haags huwelijksvermogen verdrag van 1978, waar bijvoorbeeld Nederland en Brazilië partij bij zijn, wordt in artikel 4 bepaald dat “indien de echtgenoten (união estável – partners) vóór het huwelijk het land van toepasselijk recht niet hebben aangewezen, wordt het huwelijksvermogen regime beheerst door het interne recht van de staat op welk grondgebied hun eerste gewone verblijfplaats is na het vestigen van het huwelijk”.

Het is al bepaald door het hoogste Braziliaanse gerecht (STF) dat het instituut van “união estável” onder de bevoegdheid van het familierecht valt.

Het Braziliaanse rechtstelsel hanteert in een conflict in het gebied van het familierecht - International Privaatrecht - de woonplaats als criterium,

zie (Código Introdução Civil).

Ook in artikel 7 van Introductie van het Braziliaanse Burgerlijke wetboek staat dat: “de wet van het land waar de persoon zijn/haar woonplaats heeft van toepassing is in het familie recht. Tevens bepaalt § 4 art. 7 CC BR dat het wettelijke stelsel van (“parcial de bens”) wordt toegepast conform de wet van het land waar de partners hun officiële woonplaats hebben. Indien een verschil tussen huwelijksvermogen in de rechtstelsels van beide landen ontstaat wordt de wet van het land waar de partners hun eerste woonplaats hebben, of hebben gehad, toegepast.

Echter, in dezelfde Braziliaanse “código de introdução civil”, namelijk in artikel 8, wordt bepaald dat voor de kwalificatie van de onroerende goederen en de juridische relatie daarvan wordt beheerst door de wet van het land waarin het onroerende goed zich bevindt.

Hier rijst een Internationaal Privaatrechtelijk conflict in geval van Nederlands recht, aangezien het Nederlandse recht ook de Braziliaanse “união estável” in haar rechtssysteem niet erkent.

9 Nederlandse geregistreerd partnerschap versus Braziliaans rechtstelsel

Een Braziliaanse rechter heeft in een recente zaak uitgesproken dat het geregistreerd partnerschap aangegaan in Nederland niet wordt gezien als een huwelijk conform het Braziliaanse familierecht systeem.

Benadrukt dient te worden dat Brazilië verschillende internationale verdragen heeft geratificeerd waarin materies van persoonlijk recht en familierecht gereguleerd zijn.

10 Conclusie

De União estável dient bewezen te worden voor de Braziliaanse rechter via een juridische procedure. Verschillende regels zijn ontwikkeld in de Braziliaanse wet, arresten en in de doctrine hoe getoetst dient te worden om te bepalen of er inderdaad sprake is van een União estável. Vaak blijkt er slechts sprake van een verkering en geen “união estável”. Sommige bewijsstukken worden meegenomen door de rechter in de procedure. Experts, Braziliaanse advocaten en commentatoren uiten felle kritiek tegen de Braziliaanse rechter m.b.t. het instituut van de união estável. Ze beargumenteren dat de meeste Braziliaanse rechters “partenaliste”, beschermers van de zwakkere partij, zijn en beslechten de zaak niet objectief en dragen daardoor bij aan de onrechtmatige verrijking van een van de partijen.

Dit artikel streeft erna, in het geval van een persoon die betrokken is in een situatie zoals boven is omschreven en mededeling van een Braziliaanse advocaat ontvangen heeft, geadviseerd wordt niet op de brief te reageren, maar eerst contact op te nemen met een Braziliaanse advocaat. Deze kan de belangen behartigen en assisteren bij de vraag of er echt sprake is van een “união estável” of verkering in de zin van de Braziliaanse wet.

Bronnen

Braziliaanse bronnen:

M. Helena, Diniz, Código Civil Anotado, Editora Saraiva, 13 ed, 2008, pagina 1195-1196

Braziliaanse sites:

http://www.planalto.gov.br/ccivil_03/Leis/2002/L10406.htm, laatst bezocht op 20 februari 2011

https://www.planalto.gov.br/ccivil_03/Constituicao/Constitui%E7ao_Compilado.htm, laatst bezocht op 20 februari 2011

Nederlandse bronnen:

Nederlands Burgerlijk wetboek (Privaatrecht), 2009-2010, Kluwer, Deventer 2009

Auteur: Dra. Vanderly Dantas van Oirschot

OAB/SP 204377, Advogada in Brazilië, laatste jaars studente Nederlands-, Europees- en Internationaal recht aan de Universiteit van Maastricht

www.dantas-juridico.com

www.advogadosbrasileirosnaholandacom.com

dantasjuridico@outlook.com